

JO

Uttalanden

TN:s kommunikeringsskyldighet enligt 65 § TF

Under senare år har hos JO i flera fall anförts klagomål över det sätt, på vilket TN fullgjort den i 65 § TF föreskrivna skyldigheten att innan taxering avgöres, bereda den skattskyldige tillfälle att yttra sig över ifrågasatt avvikelse från deklARATIONEN. I ett nyligen avgjort klagobesvär var omständigheterna i korthet följande.

Å., vars taxering handlades av särskild TN, erhöll i början av juni underrättelse om ifrågasatt avvikelse från deklARATIONEN, som han omgående besvarade. Den 24 juni, som var midsommarafton, fick han en ny underrättelse om ifrågasatt avvikelse på nya skäl. Formulärets tryckta text hade ändrats så att svar begärdes inom 5 dagar i stället för 8 dagar. Trots att Å. redan 3 dagar senare, d. v. s. den 27 juni, postade sin svarsskrift, hann denna ej beaktas av TN, som höll sitt slutsammanträde den 28 juni.

I yttrande till JO anförde TO bl. a., att den sista underrättelsen utsänts den 22 juni och att svarstiden satts till 5 dagar för att Å. skulle få skäligen råd, varvid hänvisades till Hedborg m. fl.: Taxeringshandbok 2:a uppl. s. 197.

I sitt beslut konstaterade JO först att avvikelserna enligt den sista underrättelsen var av sådan art, att kommunikeringsskyldighet enligt 65 § TF förelegat samt anförde därefter följande:

På vilket sätt taxeringsnämnden skall bereda skattskyldig tillfälle yttra sig är ej föreskrivet i taxeringsförordningen. Det

ankommer därför på nämnden att välja ett med hänsyn till omständigheterna lämpligt förfarande. I förevarande fall har uppenbarligen förelegat tidsnöd. Den 22 juni uppmärksammades tydligen att Å:s deklARATIONEN icke kunde godtagas i befintligt skick. Sista sammanträdet i nämnden var utsatt till den 28 juni. På grund härav och med hänsyn till mellankommande midsommarafton borde det stått klart för nämnden, att en vanlig skriftlig underrättelse om ifrågasatt avvikelse från Å:s deklARATIONEN icke var lämplig. Även om svarstiden begränsades till fem dagar, skulle tiden icke räcka till, eftersom svarstiden enligt den tryckta texten i formuläret räknades från det Å. mottagit underrättelsen, vilket med beaktande av postgången till Å:s bostadsort och smärre förseningar väl kunde innebära den 24 juni. Såsom tidsfristen var angiven i förevarande underrättelse är uppenbart att Å., som besvarat densamma redan den 27 juni, blivit vilseledd om sina möjligheter att framföra invändningar mot taxeringsförslaget. Enligt min mening hade taxeringsnämnden kunnat förhindra det inträffade på många sätt. En möjlighet hade varit att, då Å:s deklARATIONEN föredrogs vid taxeringsnämndens sammanträde den 28 juni och frånvaron av svarsskrift konstaterats, per telefon söka taga kontakt med Å. för att efterhöra om han hade några invändningar att framföra. Ännu bättre hade varit att i den skriftliga underrättelsen upplysa om att sista sammanträdet med nämnden skulle hållas den 28 juni. Härigenom hade Å., samtidigt som han fått ett par dagars frist för att eventuellt konsultera sin deklARATIONEN-medhjälpare, själv kunnat taga ställning till om han skulle hinna lämna ett skriftligt svar eller om han eventuellt skulle muntligen per telefon underrätta ordföranden eller taxeringsassistenten om sina invändningar. Den smidigaste formen för under-

rättelse i förevarande fall synes emellertid ha varit ett telefonsamtal med Å. redan den 22 juni. Det hade givit honom längsta möjliga rådrom eller om sådant icke erfordrats möjliggjort omedelbara upplysningar om de ifrågasatta posterna i deklarationen. I ett pressat arbetsläge måste det vara angeläget för taxeringsnämnden att anlita den smidigaste och enklaste formen för kontakt med de skattskyldiga. Det är av största betydelse för förtroendet för taxeringsmyndigheterna och tilltron till taxeringsarbetet, att skattskyldiga icke vilseledas på sätt skett i förevarande fall.

Taxering enligt icke undertecknad deklara-tionsblankett

Vid stickprovsvis företagen granskning av deklarationer i samband med inspektion hos en länsstyrelse iaktogs att skogsarbetaren E. taxerats enligt deklara-tionsblankett, som inte var undertecknad. I inspektionsprotokollet antecknades bl. a. följande:

Skyldigheten att avlämna självdeklara-tion innefattade skyldighet för den skattskyldige att egenhändigt underskriva deklara-tionsblanketten och den i blanketten intagna försäkran på heder och samvete att däri lämnade uppgifter var riktiga. Denna skyldighet framgick av 23 § taxeringsförordningen. Om namnunderskrift saknades syntes därför taxeringsnämndens ordförande jämlikt 7 § 5) samma förordning böra vidtaga åtgärder för att komplettera deklarationen med behörig underskrift. Av deklarationen framgick icke i vad mån sådana åtgärder vidtagits.

Vid ärendets avgörande anförde JO:

Av de i inspektionsprotokollet åberopade bestämmelserna i taxeringsförordningen framgår att en självdeklara-tion, för att anses behörigen avgiven, måste vara undertecknad av den skattskyldige — eller i fall, som omförmäls i 47 § — legal ställföreträdare för denne samt att taxeringsnämnd är skyldig att verka för att behöri-

gen upprättad deklara-tion avlämnas av envar, som skall taxeras av nämnden. Att deklarationen är behörigen undertecknad är av avgörande betydelse i åtskilliga hänseenden, t. ex. när det gäller att bedöma vitsorden av lämnade uppgifter, när fråga uppkommer att åsätta eftertaxering eller att ådöma ansvar för brott mot skattestrafflagen. Även om angelägenheten av att deklaration behörigen undertecknas främst torde vara ett myndigheternas intresse, kan en oavsiktlig underlåtenhet att underteckna blanketten få avsevärda ekonomiska följder för den skattskyldige, så t. ex. i fråga om rätt till förlustavdrag enligt förordningen om rätt till förlustutjämning (se 2 § andra stycket sista meningen). Således föreligger rent allmänt enligt bestämmelserna i det s. k. servicecirkuläret (K.Cirk. 18 okt. 1946) skyldighet för taxeringsnämnd att lämna skattskyldig tillfälle komplettera avlämnad självdeklara-tion med namnunderskrift. Många gånger lär emellertid den skattskyldiges intresse vara ringa och taxeringsnämnd kan bli tvungen att tillgripa både formell anmaning och vitesföreläggande för att förmå en treds-kande att fullgöra sin skyldighet i förevarande hänseende. Om den skattskyldige ändå inte kan förmås att komplettera sin deklaration med namnunderskrift, återstår för taxeringsnämnden att åsätta honom taxering med ledning av tillgängliga uppgifter. I enlighet med bestämmelsen i 21 § taxeringsförordningen, skall därvid "in-komsten uppskattas efter vad med hänsyn till föreliggande omständigheter såsom verksamhetens art och omfattning finnes skäligt". Skönstaxering måste sålunda tillgripas. Saknas anledning antaga att inkomsterna icke överensstämmer med de i deklarationsblanketten uppgivna, är det dock i och för sig naturligt att taxera den skattskyldige i enlighet härmed. Taxeringsnämnden måste emellertid även i sådant fall hålla i minnet att taxering skett utan ledning av behörigen upprättad självdeklara-tion. Nämnden skall därför på grund av bestämmelsen i 69 § 1 mom. andra stycket taxeringsförordningen underrätta den skattskyldige om taxeringen.

Förvaring av deklarationshandlingar på häradsskrivarkontor

Vid inspektion av ett häradsskrivarkontor iaktogs att deklarationsbuntar över natten kvarlämnades på skrivborden hos dem, som arbetade med deklARATIONERNA samt att deklARATIONER, som inte var under arbete, förvarades i öppna fack. JO ifrågasatte om det iakttagna förhållandet var förenligt med bestämmelsen i 12 § taxeringskungörelsen, vari stadgas att deklARATIONER skall förvaras på sådant sätt, att de icke kan åtkommas av obehöriga.

I skrivelse till häradsskrivaren anförde JO följande.

Bakgrunden till den i 12 § taxeringskungörelsen intagna bestämmelsen om förvaring av deklARATIONER m. fl. handlingar är givetvis det sekretesskydd, som gäller för sådana handlingar enligt 50 § taxeringsförordningen. Härtill ansluter sig ytterligare föreskrifter i 24 § taxeringskungörelsen, enligt vilka i taxeringsarbetet deltagande personer skall noga tillse, att självdeklARATIONER och andra uppgifter icke varda för obehöriga tillgängliga. I 24 § stadgas vidare, att det ankommer på lokala skattemyndigheten och ordförande i taxeringsnämnden att i nyssnämnda hän-

seende, där så finnes av behovet påkallat, meddela föreskrifter för underlydande personal eller eljest anlitate biträden även för de ledamöter av taxeringsnämnd, vilka utsetts att granska självdeklARATIONER och andra uppgifter.

Bestämmelserna i 12 och 24 §§ taxeringskungörelsen är allmänt hållna och medger uppenbarligen utrymme för olika meningar om vilka praktiska åtgärder, som kan anses erforderliga för att tillgodose de krav, som bestämmelserna uppställer. Vad som framstår såsom väsentligast är att häradsskrivaren kontinuerligt övervakar att dylika handlingar såvitt möjligt med hänsyn till arbetsförhållandena förvaras oåtkomligt för dem, som ej har att i tjänsten taga befattning härmed, samt att han verkar för att erforderliga och lämpliga utrymmen för förvaring av dylika handlingar anskaffas. Då emellertid av Eder förklaring framgår att Ni har Eder uppmärksamhet riktad på behovet av åtgärder i förevarande hänseende, finner jag vad i ärendet framkommit icke påkalla vidare åtgärd från min sida. Jag utgår därvid från att det icke vidare tillåtes förekomma, att deklARATIONER kvarligga på tjänstemännens bord, sedan de efter arbetstidens slut lämnat tjänstelokalerna, utan att deklARATIONERNA förvaras på sådant sätt, att de icke kan åtkommas av obehöriga.